

OBSAH

Úvodem	5
Obsah	7
1. ÚVOD DO GEOGRAFIE	13
1.1 Geografie jako věda	13
1.1.1. Objekt geografie	14
1.1.2. Základní metody geografie	17
1.1.3. Rozdělení geografie a její postavení v sou- boru věd	20
1.1.4. Význam geografie pro lidskou společnost .	21
1.2 Země jako vesmírné těleso	23
1.2.1. Tvar a velikost Země	23
1.2.2. Pohyby Země	25
1.2.3. Slapové jevy	33
1.3 Zemský povrch a mapa	35
1.3.1. Měřítko mapy	35
1.3.2. Kartografická zobrazení	36
1.3.3. Obsah mapy	41
2. FYZICKOGEOGRAFICKÁ SFÉRA	45
2.1 Atmosférická složka fyzickogeografické sféry	45

2.1.1	Základní poznatky o atmosféře	45
2.1.1.1	Složení a stavba atmosféry	45
2.1.1.2	Počasí a podnebí	46
2.1.1.3	Změny podnebí v čase	47
2.1.2	Pochody probíhající v atmosféře	47
2.1.2.1	Výměna tepla a rozložení teploty na Zemi	47
2.1.2.2	Výměna vláh a rozdělení srážek na Zemi	48
2.1.3	Planetární členění podnebí	49
2.1.3.1	Všeobecný oběh atmosféry	49
2.1.3.2	Vzduchové hmoty, atmosférické fronty, cyklóny a anticyklóny	51
2.1.3.3	Podnebné pásy na Zemi	56
2.1.4	Členění podnebí na malém území	58
2.1.5	Znečištění ovzduší člověkem	59
2.1.6	Předpověď počasí	59
2.2	Hydrosférická složka fyzickogeografické sféry	61
2.2.1	Základní poznatky o hydrosféře	61
2.2.1.1	Oběh vody ve fyzickogeografické sféře a jeho balance	61
2.2.2	Planetární rozdělení hydrosféry	62
2.2.2.1	Světový oceán	62
2.2.2.2	Vody pevnin	69
2.2.3	Členění hydrosféry na malém území	79
2.3	Litosférická složka fyzickogeografické sféry	81
2.3.1	Základní poznatky o litosféře	81
2.3.2	Planetární členění zemské kůry	86
2.3.3	Členění zemské kůry na malém území	90
2.3.4	Povrch litosféry	93
2.4	Georeliéf	97
2.4.1	Základní údaje o georeliéfu	97
2.4.2	Planetární členění georeliéfu	97
2.4.2.1	Vlivy vlastností hornin na georeliéf	97

2.4.2.2	Vnitřní pochody a tvary georeliéfu jimi vytvořené	99
2.4.2.3	Exogenní pochody a tvary georeliéfu jimi vytvořené	100
2.4.3	Vliv člověka na georeliéf	106
2.4.4	Detailní členění georeliéfu v menších územích	106
2.5	Pedosférická složka fyzickogeografické sféry	114
2.5.1	Základní poznatky o pedosféře	114
2.5.2	Planetární členění půdotvorných pochodů a pedosféry	117
2.5.2.1	Půdotvorní činitelé, půdotvorný pochod a půdní typ	117
2.5.2.2	Hlavní půdotvorné pochody a půdní typy Země	118
2.5.2.3	Hlavní půdní typy ve střední Evropě	120
2.5.2.4	Zonálnost a azonálnost půdního krytu	124
2.5.3	Členění pedosféry na malém území	125
2.5.4	Vliv člověka na půdu	126
2.6	Biogeografická složka fyzickogeografické sféry	128
2.6.1	Základní poznatky o biosféře	128
2.6.2	Planetární členění biosféry	130
2.6.2.1	Bioklimatické pásy	130
2.6.2.2	Výškové členění biosféry	134
2.6.3	Členění biosféry na malém území	135
2.6.4	Vliv člověka na biosféru	136
2.7	Fyzickogeografická sféra jako dynamický časově-prostorový systém	137
2.7.1	Fyzickogeografická sféra jako přírodní prostředí společnosti	137
2.7.2	Fyzickogeografické komplexy jako zvláštní geosystémy	139

2.7.2.1	Všeobecně o fyzickogeografických komplexech	139
2.7.2.2	Fyzickogeografické komplexy topického rozměru	141
2.7.2.3	Fyzickogeografické komplexy chorického, regionálního a planetárního rozměru . . .	144
2.7.3	Prostorové členění fyzickogeografické sféry	146
2.7.3.1	Zákonitosti prostorového členění	146
2.7.3.2	Dva druhy prostorové struktury	148
2.7.4	Účelové vlastnosti fyzickogeografické krajiny	148
2.8	Fyzickogeografická regionalizace	151
2.8.1	Všeobecně o regionalizaci	151
2.8.2	Pravidla a metody fyzickogeografické regionalizace	152
2.8.3	Fyzickogeografická regionalizace a praxe	156
3.	SOCIOEKONOMICKÁ SFÉRA	159
3.1	Prostorové rozrůznění socioekonomické sféry	159
3.1.1	Přírodní prostředí a prostorové rozrůznění socioekonomické sféry	159
3.1.1.1	Vliv podnebí	160
3.1.1.2	Vliv vodstva	164
3.1.1.3	Vliv zdrojů a pochodů zemské kůry	171
3.1.1.4	Vliv georeliéfu	174
3.1.1.5	Vliv půdního krytu, rostlinstva a živočišstva	176
3.2	Geografie obyvatelstva	180
3.2.1	Složení obyvatelstva	180
3.2.1.1	Složení obyvatelstva podle pohlaví	180
3.2.1.2	Věkové složení	180

3.2.1.3	Rasové složení	181
3.2.1.4	Národnostní složení	181
3.2.1.5	Ekonomické složení	182
3.2.1.6	Sociální složení	182
3.2.2	Růst počtu obyvatelstva	183
3.2.2.1	Přirozený pohyb obyvatelstva	184
3.2.2.2	Mechanický pohyb obyvatelstva	186
3.2.3	Rozmístění obyvatelstva	187
3.2.3.1	Hlavní seskupení	187
3.2.3.2	Městské obyvatelstvo	190
3.2.3.3	Venkovské obyvatelstvo	192
3.3	Geografie světového hospodářství	193
3.3.1	Vznik a rozvoj světového hospodářství	194
3.3.2	Vznik a rozvoj územní dělby práce	194
3.3.2.1	Světové hospodářství a vědecko-technická revoluce	195
3.3.3	Průmysl	198
3.3.3.1	Průmysl paliv a energetiky	198
3.3.3.2	Hutnický průmysl	203
3.3.3.3	Strojírenský průmysl	208
3.3.3.4	Chemický průmysl	208
3.3.3.5	Vybraná odvětví ostatního průmyslu	210
3.3.3.6	Územní typy průmyslu	212
3.3.4	Zemědělství	213
3.3.4.1	Rostlinná výroba	213
3.3.4.2	Živočišná výroba	218
3.3.4.3	Společenské typy zemědělství	219
3.3.5	Doprava a mezinárodní hospodářské vzta- hy	220
3.3.5.1	Suchozemská doprava	221
3.3.5.2	Vodní doprava	222
3.3.5.3	Vzdušná doprava	223
3.3.5.4	Mezinárodní hospodářské vztahy	223
3.3.6	Některé problémy světového hospodář- ství	225
3.3.6.1	Světová energetická krize	225
3.3.6.2	Výživa lidstva	226

3.4 Kulturní krajina	227
3.4.1 Lokace	227
3.4.1.1 Vybavenost a poloha lokací	229
3.4.1.2 Lokace a rozhodování	232
3.4.2 Uzly	234
3.4.2.1 Sídla jako uzly	234
3.4.2.2 Průmyslové závody jako uzly	245
3.4.3 Sítě	256
3.4.3.1 Základní znaky sítě	256
3.4.3.2 Lokace sítě	261
3.4.3.3 Lokace sítě a dostupnost uzlů	263
3.4.4 Povrchy	264
3.4.4.1 Lokace povrchů a přírodní podmínky	264
3.4.4.2 Lokace povrchů a ekonomičtí činitelé	265
3.4.5 Přemísťování	271
3.4.5.1 Charakteristika přemísťovacích proudů	271
3.4.5.2 Činitelé přemísťování	273
3.4.6 Socioekonomické regiony	275
3.4.6.1 Příklady socioekonomických regionů	275
3.4.6.2 Hospodářský rozvoj regionů	279
3.5 Geografické základy ochrany přírodního prostředí	281
3.5.1 Stupně přeměny přírodní krajiny	282
3.5.2 Využití přírodního prostředí	283
3.5.3 Globální problémy přírodního prostředí	287
3.5.3.1 Ovzduší	287
3.5.3.2 Vodstvo	289
3.5.3.3 Zdroje zemské kůry	291